

וההתנתקות מרוסיה, של שיפור המטוסים הרוסיים הקיימים, באמצעות השלת מנועים, מערכת בקרה וחלקים אחרים; והתאמת הכל מוטו השירות הערבי לנשיאה והטלה של פצצות חכמות ושאר חימוש מודרני, כדיבכד שופרו כושר הנשיאה הכללי של המטוסים הרוסיים הרבים הללו וכן האורך וטווחם היעיל.

פיתוח עוצמת האוויר הערבית, אשר נעשה בתוארום ובאמצעות מוסדות משותפים, התנהל במאמץ להשיג עוצמת-משא ומגברת ויעילה מירי בית, בעיקר בנפישות-קרקע; ורק בעדיפות שניות, נגד מטוסים. הרעיון המרכזי שי הניחה כיוון פיתוח זה היה, שיעוד עוצמת האוויר הערבית הוא שיתוק התשתית האסטרטגית של האוייב-במבצע, באמצעות מכות-אש מדויקות וארוכות-טווח, אשר יעדיהן יהיו מטרות-נקודה, המהווים צומתי-עצבים ומרכזי חיות, שביעדי עיבודם התקינה לא ייתכן ניהול-מלחמה יעיל; תחנות בקרה אוויריות, מנהלתי-פיקוח, דירי מטוסים וגם מפלוגי שדות התעופה; גשרים, צמחיה-דרכים ראשי ומעבי רים הכרחיים בצירים ראשיים; נמלי ים וי אוויר; מחסנים ראשיים; מרכזי יוצור נכח חרים; תחנות-יכווח ותחנות-מימסר של רשת החשמל; מוספי מערכות הזרמת דלק ומים; בנייני ממשל; מרבזות, מימסרים ואנטנות ראשיות של מערכות קשר.

לניהול התעבורה החוצה עתה את שמי האוויר, פותח בה בכל המרחב מערכת-בקה אווירית צפופה והדדי שה. מוקדיה העיקריים, בקרבת ישראל, היו התחנות שהוקמו על החרמון ודרום הר-הלבנון; על רכסי גלעד, מואב ואדום, במזרח; ועל רכסי יעלק, מערה והילאל בסיני, כל התחנות היו אורחיות — תחילה באמת, אך משנת 1981 הפכו צבאיות מוסוות.

מערך הגימ' הכולל של צבאות ערב לא גדל הרבה בכמות המשגרים. רק איכות האמצעים נמצאה בשיכלול מתמיד, כאשר הדגש מושם על ניידות המשגרים, על האפשרות לפרוס אותם לירי בתנאים קשים ובמהירות רבה, על יעילותם לייטר מטרות נמוכות ועל קצב-אש גבוה.

עוצמת היבשה הערבית, בכל הצבאות, עברה מהפכה רבתי — באירגון ובאיכות האמצעים. הכמות, גם כאן, נשארה בסדר-ההגדלה הישנים. עוצמת הטנקים כימעט שלא השתנתה במספרה, רק טנקים ישנים הוחלפו בחדשים, או שופצו ושוכללו. באמצעות החלפת מערכות בקרה, מנועים ואפילו חימוש יעיקרי, כמה חברות מעריכות ביות התחמו בהסתבס ובשיפוצם של הטנקים הרוסיים.

לדגוד דומה עבר על הארטילריה. מיספרם המוחלט של הקנים לא גדל, ואפילו פחת משהו. אבל תחת כל קנה קיים שיצא משירות, כנכנס תוחמת-תנייע חדיש — כמו ג'וסי- הצרפתי (ספורדיה לוכשת כעת) כלומר, תותח בקליבר של 155 יותר, טווח 30 ק"מ ויותר, מני גנוני טעינה אוטומטיים בתכלית (כולל מן המשאית לתור-תח) ומערכות בקרה מתקדמות, המאפשרים לקיים — בדיוק רב וללא קושי — נפח-אש כפול או משולש מזה של תותח תנייע ישן (כמו האמרי-109 שבידי ישראל), חיל-הרגלים המשיך, להשתרין. כבר ב-1982 היו כל יחידות החי"ר בישראל שישות על נגמ"שים אורגניים, הנגמ"ש מספק אפשרות לתנועה מוגנת ומהירה, משמש כבסיס-אש לחי"ר כשהו יורד מן הרכב ולוחם ברגל, ונושא על סיפוגו ובחללו אמצעים המגבירים לאי-שיעור את הפור-טנציה של הטנקים של כיתת החי"ר הנושאת (וכמובן, גם את הפוטנציה האופראטיוו האסטרטגי של עוצמת החי"ר — ושל עוצמת-היבשה בכלל). הכושר הגדל הוסיף גם לעוצמת ההתקפה של החי"ר הערבי, אך, בלא הנתח, הודר גש באימונים בעיקר קרבי-הגנה: כמו החי"ר הערבי — ובעיקר המצרי — ביום-הכיפורים, למד החי"ר החדש להתקדם במהירות עד הקו שיעוד לו, מתוך הפתעת האוייב והקדמתו, ואחר-כך להיאחז בשטח תוך הערכות מהירה להגנה, כדי לקדם ולהדוף אחור את התקפת-הנגד הבלתי-נמנעת של האוייב.

השתכללות המערך הזנוגיסטי, שכבר נמדד צאה בעיצומה כיום-הכיפורים — והומרצה מאד אחרי אותה מילחמה לאור לקחה — הניעה לראשונה המבוקשים: הכושר הזנוגיסטי של צבאות-ערב הפך כזה, שביכולתם היה לשנוע בכמה אחת את צבאות מדינות העומות המיידיות בשלמותם, מכל שטח-יכווח שבו ימצאו ולטווחים שר במה מואת ק"מ, וכן, באותה ממה אחת, גם לפחות מהצית מוצבאות מדינות העומות הרחוקות. רכש מובד-יטנקים, קרוי נתייכת ויעוויים ומשאיות — בגליות ויעווי דיות — בקנה-מידה עצום, הוא שאיפשר זאת, וגם את הקמת והפעלת המערך התחזוקתי.

גורם-עוצמה אחר, שיוגנ תוך שנים ספורות למדיים שלא שיעוד קודם, היה עוצמת המוסקים. חברות בריטיות, צרפתיות, איטלקיות וגרמניות הקימו, עד שנת 1979, מיפעלי-ייצור בארצות ערב — שוק שכמדומה לא ידע שובעה. יצרו מוסקים מכל הסוגים — לתקיפה, לנשיאת חי"ר ולנשיאת אמצעי-לחימה מוטענים כבדים. ב-1983 נמצאו בכל צבאות ערב חטיבות שלמות מנויידות-מוסקים ובסדר-הכל, כ-2500 מוסקים שונים.

כל "סידורי-האחזק" שנקבעו בהסכמי-השלום פעלו כהלכה, עד לרגע האחרון. האוישות שבה מילאו כל מדינות-ערב אחר ההתחייבויות עוררה השתאות — וסיי עה שבתן ביולול כל סימן לעצבנות או לחששות שגילי תה ישראל. מצב זה נמשך, ללא שינוי כלשהו, גם אחרי שפרץ המהפך הגדול: ב-1981 עברה על העולם הערבי רעידת-אדמה פוליטית, הוומה לזו שאירעה בו בשנות ה-50, במצריים נרצח סאדאת והצבא, שאיחר להגיב

להגנת המנהיג האהוב, תפס את השלטון. בסעודיה — כפי שציפו כבר מומן, עם שיעון ביד — השתלטה העלית הביורוקרטית החדשה על שלטון המלוכה האנכרוניסטי, וכתקצינים הכריזה על "מישטר צבאי זמני, עד לבחירות". זו היתה גם הבשורה לירדן: חוסיין, שהיה או בברטניה (אחרי שהחליט כי גם אשתו הבאה-בתור תהיה אנגליה), נתבקש להימנע מלשוב לארצו — קבוצת קצינים מאוגדת-השירות בזרקא, בסיוע חיל-האוויר, תפיסה את תחנת-השידור והודיעה כי מעתה חופשית ירדן מעול בית-המלוכה.

מה מקום, ב-1981 עלו במדינות ערב שליטים חדשים — והם מיהרו להכריזו כי הגם שרודפי שלום הם, אינם רואים עצמם מחוייבים לכל מה שעשו או התחייבו קודמיהם.

החששות הכבדים שהעוררו בישראל ובעולם המערבי נפוגו במהרה: השליטים הערביים החדשים, רובם אנטי-צבא, התכנסו לוועידה ברבת-עמון, ואחרי שורת דיונים סודיים הודיעו שכל ההסכמים בין ארצותיהם בין ישראל אכן נשארים בעינם, "כי הדבר הוא לטובת האויב הערבי כולה ולמען שלום העולם, שלו אנו כה חרדים". מה שלא ידע העולם הוא שהרמטכ"ל המצרי, במסגרת הערכת-המצב הכללית שמסר, ראה לעצמו, חר" בה מיקצועית" להצביע על כך שאם תחדש ישראל את תוקפנותה ואיומיה כלפי מהינות-ערב, או אחת מהן, יש

כעת בכוחו של העולם הערבי להדביר את ישראל באורח ודאי וללא קושי — בלא לחשוש כלל מפצצות-האטום ומוסרים כי צברה ישראל במחסניה, ולמרות שמדינות ערב לא הצליחו עדיין לקבל או לייצר פצצות גרעיניות, "כאי-צבא לא-פוליטי, הפועל לפי מצוות השליטנות המדיניות המוסמכים, חובתי המיקצועית היא להציב בע בענינים על האפשרויות הפתוחות בפניכם, הגם שבשום פנים אין לראות הערכת זו בהמצאה למילי-חמה". הדגיש הרמטכ"ל המצרי.

הערצה ברורה זו, שבעיקרה היתה מופי-כמת מכבד, עוררה יצרים אפופות רדומים. כעבור יומיים נוספים של דיונים סודיים קדחי-תניים, קיבצה "ועידת רבת-עמון" החלטה כלי-ערבית לחדש את המילחמה עם ישראל — אם הדבר ניתן לעשייה באפתעה גמורה, וזה, בלא להזקק לכל אמצעי-לחימה אסור, וההגיע לדי סיום בניצחון בטוח ומוחלט, בתוך עשרה ימים. גוף מצימצם ביותר שכזה נציגים כורדים מכד מדינה, מונה לבחון את הנתונים, להעריך ביתר דיוק את הסיכונים והמיכונים, ולהציע תוכנית פעולה לפי להחלומים. החלה הספירה-לאחור של "מילחמת חייסין השנייה".

כצעד ראשון גובשה ויושמה במהירות תוכנית מקי-דימה, שנועדה לספק כיוו להכנות הצבאיות בלא לעורר חשדות מייחודים — ואפילו תוך הרדמת ישראל וארה"ב. היא היתה פשוטה ביותר, והסתמכה על תופעות שהעולם כולו התרגל, כבר מומן, לקבלן כדברים טבעיים בעולם הערבי.

כך נולדה, הבדיחה הערבית הגדולה, לפתע, בזו אחר זו, החלו כל מדינות-ערב לגנות זו את זו ולאיים האחת על שכנותיה: כאשר מדי פעם מתבשר העולם על מילחמה חדשה העומדת להתרגש ואפילו לקרות-אש של ממש אירעו: סוריה ועיראק ערכו גיוסים מלאים מדי מחצית השנה, תוך איומים, לחסל, אחת ולתמיד, את

נושאי שם הבעת' לשווא; סעודיה גילתה שכוויית הרי חיבה את גבולה בניגובה, כדי להשתלט על שטח החשוד בנפט; ירדן תבעה סעודיה, באיום של התקפה מיידית, לבטל את הסדריה-גבולין ביניהן; מצריים דחתה בתוקף את התוכנית הסודנית להקים סכרים גוספים במעלה הנילוס — והודיעה את איומיה לכיבוש סודן (אשר היא אדמת-המולדת, ורק האימפריאליסטים קרעוה ממצריים הקדושה); לוב שבה ועוררה את מריבותיה עם כל צפון-אפריקה: דחקה את רגלי אלג'יר בסהרה, הכריזה חד-צדדית על חידוש האיחוד עם מצריים, והודיעה על סיפוחה ללוב (מה שלא עורר כל פליאה בעולם), ועוד הבלויות כיוצא באלה.

העולם הערבי הפך במהרה למשל ולשנינה — כימעט כמו המצרים בתקופה שבין סיום מילחמת-ההתשה לפרוץ מילחמת יום-הכיפורים, תנועות הצבא, הגיוסים התכרי פים, קניות-הנשק העצומות — שהתנהלו כשיא הרצינות והקפידה — טבעו בים של לילגול גלובאלי. היה גם מי שדאג לפרסם תמונות, שזולמו בהסתר, של טנקים נזוחים, "מוחסר חלקי-חילוף" (מצריים), כמובן, בתחום זה התמחו עד לדרגת אמנות, אחרי יום-הכיפורים).

צת יותר הרגיוזה הנטייה שבה לקו כל מדינות ערב, להשביח לפתע את התעופה הארוחית ולפנות את נמלי-התעופה הבינלאומיים בסנין, ירדן, סוריה וצפון-סעודיה, רק כדי להנחית במ לפתע מטוסים צבאיים — ולפתוח את המרחב לתנועה מחודשת כעבור יומיים, מששככה ה"מילחמה" התורנית.

כעבור שנה של שעשועים לא-מיקים ממין זה, התי רחבה הבדיחה גם לגדה המערבית (אשר הפכה, ב-1978 מדינה "אוטונומית" תחת "חסות" ירדנית), כאן לבשו ההתפתחויות אופי שונה, חוליות של אש"ף — שהוכה אך לא נעלם — החלו לפתע מטרידות את המישטרה הירדנית ואת המוצבים ותחנות-האתרעה הישראליות שבביקי-עת-הירדן ועל גב החר. שיירות אפקה ישראליות הותי קפו.

ישראל לא הסכימה בשום פנים שצבא ירדן ייכנס ליהודה או לשומרון, רק לעשות סדר, כמו שאנחנו יודעים, ותיכף לחזור. הפתרון נמצא בכך שמבין תושבי השטחים הללו הוקמו מיליציות, חמושות בנשק קל בלי בד, אשר אומנו בירדן ואחר-כך הוחזרו ליישוביהן. אירי גון זה מוסד והתרחב, עד ששנה ב-1983, בפרוץ המילי-חמה, כ-30,000 איש, מאורגנים ביחידות קטנות וחמושים ומצוידים היטב בנשק קל, כולל נשק ג'ט אישי, מר-גמות בינוניות ושיריוניות. ישראל לא יכלה להתנגד למליציה — ובעיקר שזו אכן הצליחה להפסיק את ההטרדות ולהבטיח כי המוצבים, תחנות-האתרעה והשיירות של צה"ל המתספקות אותם, לא יופרעו.

המתח גבר מחדש כאשר, חודשיים לפני המילחמה, אירע בגדה מעין מרד: המיליציה המקומית השיגה כמות גדולה מאד של מוקשים מ"צד שלישי" אלמוני, מיקשה את הביקעה והודיעה שמעתה לא תרשה כניסת ירדנים. בתיווך סעודי שב הסדר על כנו, אנשי המיליציה פירקו את המוקשים (מיספרם נאמד במיליון) — והשאירום אצלם.

בחדש ספטמבר 1983, התכנסו הרמטכ"לים הערביים בפרום מצומצם וסודי ביותר. אחרי ששכחנו את מצב הצבאות, התלופו כי בשלו התנאים למילחמה: היא תיפתח בכוקר היום השני של ראש השנה, שעה שחלק גדול מאז רחי ישראל מכהה באתרי-נופש והכבישים חסוי מים בכייריכב. לא תינתן אתרעה מוקדמת, ואקה מאזרחי מדינות ערב וזרים אחרים ש יימצאו בישראל, לא יוצאו ממנה: "אזדה ירחמם".

באותו זמן, כתוצאה מסיבוב, "המילחמות הפנימיות" האחרונות, היו הצבאות הערביים מגויסים כמלואם. אני שיי המילואים הערביים אמנם רטנו על תקופת-השירות הממושכת שלהם, אבל הרמטכ"לים היו בטוחים כי הטר רוניות ייעלמו משאך ייודע לאנשים כי פנינם למילי-חמה של ממש — המילחמה האחרונה והסופית.

להשלמת התמונה של לומר, כי במשך כל הזמן הזה לא ישב צה"ל בחיבוקי-ידיים, כפי שכבר סיפרנו, גברה עוצמתו והשתכללה גם היא בהתמדה. למען האמת, כפי שהראה בביורו סקר של "המכון ללימודים אסטרטגיים" הלונדוני, אפילו השתפר לטובת ישראל, יחסי-הכוחות המולדים שבין צה"ל וצבאות ערב. "מער-לם לא היה מצבנו טוב יותר — גם לא בתחום הביטי-חוני", הודיע ראש ממשלת ישראל, בהצבעו בישיבת הממשלה התגנית, ערב ראשיה-השנה, על הערכת-המודדי עין האחרונה שאישרה את התנונים, אשר הודלפו וכבר פורסמו בכלי-התקשורת בעולם. "זהו ההוכחה לכך שר הליכתנו לשלום וויתורינו על כל השטחים לא הרעו את בטחוננו, כמו שטענו מבקרנו, להיפך, בכך שיפרנו אותו, עם קלף בטוח זה נלך אל האורה, בבחירות הבאות עלינו לטובה!".

כעבור יומיים פרצה המילחמה. שישה ימים אחרי פתיחתה, כאשר מחצית ישראל כבר הפכה עויי-חרבות; חיל-האוויר הושמד לגמרי רי; ירושלים מנותקת וכבושה במהצתה, ללא תיקווה לישועה; עמק החולה כוזו בידים סוריות; נמלי אשדוד וחפה משותקים ושדו"שה טרזיים ערבים נעוצים מהרי השומרון עד חוף הים — הודיע ראשי-ממשלת ישראל, עדי נשיא קארטר עז כניעת מדינת ישראל, וביקש ממנו להסדיר את הכיבוש כך, "שדממות מבח השואה האירופית של עמנו לא יישנה". קארטר טר נענה כחיוב, וכעבור שוששה ימים נערך טכס הכניעה הרישמי.

(כיצד תוכננה המילחמה ובוצעה — על כך בהמשך הסיידה בשבוע הבא)